

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/47/99

ZAHAMOWANIE TENDENCJI DO SPADKU ZAKUPÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Po odnotowanym w ubiegłym miesiącu znacznym spadku odsetka osób, które w ciągu 30 dni poprzedzających sondaż dokonały poważniejszych zakupów (o wartości jednostkowej co najmniej 200 zł), w marcu¹ liczba respondentów deklarujących tego rodzaju wydatki utrzymała się na poziomie z lutego.

Tabela 1

Czy w ciągu ostatnich 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego kupił(a) coś, czego cena za sztukę wynosiła co najmniej 200 złotych?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	VII '98	VIII '98	IX '98	X '98	XI '98	XII '98	I '99	II '99	III '99
	w procentach								
Tak	28	28	28	31	34	26	28	21	22
Nie	72	72	72	69	66	74	72	79	78

Wprawdzie początek roku zwykle jest okresem mniejszych zakupów, jednak wydaje się, że wstrzeźliwość konsumentów ma także związek z pogarszającymi się od paru miesięcy nastrojami społecznymi, spadkiem optymizmu w ocenie sytuacji gospodarczej kraju i własnej sytuacji materialnej.

Warto zwrócić uwagę, że odsetek przewidujących w ubiegłym miesiącu dokonanie poważniejszego zakupu jest niemal identyczny z odsetkiem osób, które dokonały takiego zakupu w marcu, a zatem przewidywania respondentów się potwierdziły.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (106) zrealizowano w dniach 4-9 marca '99 na liczącej 1065 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Istotnym zjawiskiem jest znaczny spadek liczby respondentów, którzy wydali na zakupy więcej niż 500 zł. Utrzymujący się na poziomie z lutego odsetek osób dokonujących poważniejszych zakupów świadczy więc przede wszystkim o nabywaniu mniejszej liczby dóbr lub o zakupie towarów niższej wartości. Wydatki większości respondentów (55%) nie przekraczały bowiem 500 zł, co wskazuje na ograniczenie poważniejszych zakupów.

W marcu zadeklarowana maksymalna kwota zakupu była jednak prawie dwukrotnie większa niż w lutym. W wyniku tego średnia suma wydatków przypadająca na jedno gospodarstwo domowe, w którym dokonano zakupu, jest o 269 zł wyższa niż miesiąc wcześniej.

Tabela 2

Ile łącznie wydano na tego typu zakupy w ciągu ostatnich 30 dni w Pana(i) gospodarstwie domowym?	Wskazania respondentów, którzy dokonali poważniejszych zakupów							
	VIII '98 (N=302)	IX '98 (N=313)	X '98 (N=315)	XI '98* (N=375)	XII '98 (N=285)	I '99 (N=311)	II '99* (N=225)	III '99* (N=237)
	w procentach							
Do 500 zł	38	39	43	43	49	39	40	55
501 - 1000 zł	25	25	29	32	27	29	27	21
1001 - 2000 zł	22	16	17	12	15	19	19	13
2001 - 4000 zł	7	11	3	8	5	7	8	3
Powyżej 4000 zł	8	8	8	4	5	7	4	6

* Pominięto braki danych.

Tabela 3

	Średnie kwoty wydatkowane przez gospodarstwo domowe							
	VIII '98	IX '98	X '98	XI '98	XII '98	I '99	II '99	III '99
	w złotych							
W grupie osób, które dokonały zakupów	2745	2106	1912	1228	1641	1641	1346	1615
Wśród ogółu badanych	737	586	548	409	421	446	272	352
	Maksymalne kwoty zadeklarowane w poszczególnych miesiącach							
	80 000	50 000	60 000	28 000	53 000	35 000	32 000	60 000

Można przypuszczać, że zmniejszenie się poważniejszych zakupów ma charakter przejściowy, gdyż znacznie wzrósł odsetek respondentów przewidujących takie zakupy w następnym miesiącu, wracając do poziomu z grudnia ubiegłego roku. Trzeba jednak pamiętać, że pewien wpływ na prognozowanie wydatków mogą mieć zbliżające się Święta Wielkanocne, a także sezonowość niektórych zakupów.

Tabela 4

Czy przypuszcza Pan(i), że w ciągu nadchodzących 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) rodziny dokona zakupu czegoś, co kosztuje co najmniej 200 zł za sztukę?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	VIII '98	IX '98	X '98	XI '98	XII '98	I '99	II '99	III '99
	w procentach							
Tak	28	28	29	29	27	21	21	27
Nie	63	66	65	65	67	75	74	66
Trudno powiedzieć	9	6	6	6	6	4	5	7

Przewidywanie w następnym miesiącu poważniejszych zakupów jest relatywnie częste zwłaszcza wśród rolników i mieszkańców wsi w ogóle, co zapewne wynika z okresowości wydatków związanych z uprawą ziemi. Ale poważniejsze zakupy znacznie częściej niż miesiąc temu planują też osoby pracujące na własny rachunek poza rolnictwem, respondenci z wyższym wykształceniem i mieszkańcy wielkich aglomeracji miejskich, co z kolei w dużym stopniu może wiązać się z wyjazdami wypoczynkowymi w okresie świątecznym.

Respondenci, którzy dokonali poważniejszych zakupów w ciągu 30 dni poprzedzających sondaż, przeszło dwukrotnie częściej niż pozostali planują takie zakupy również w następnym miesiącu. Ogólnie rzecz biorąc, zarówno dokonywanie tego rodzaju zakupów, jak i ich planowanie zależy głównie od poziomu wykształcenia i zamożności ankietowanych (zob. tabele aneksowe).

Tabela 5

Czy w ciągu ostatnich 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego kupił(a) coś, czego cena za sztukę wynosiła co najmniej 200 złotych?	Czy przypuszcza Pan(i), że w ciągu nadchodzących 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) rodziny dokona zakupu czegoś, co kosztuje co najmniej 200 zł za sztukę?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	49	46	6
Nie	21	72	7

★

★

★

Pierwsze miesiące tego roku przyniosły wyraźny spadek liczby respondentów dokonujących poważniejszych zakupów. Mniejsza skłonność do wydatkowania może się wiązać z ogólnym pogorszeniem się nastrojów społecznych i ocen sytuacji gospodarczej kraju oraz sytuacji materialnej rodzin. Niektóre dane przemawiają też za sezonowością ograniczenia zakupów. Plany ankietowanych wskazują, że w następnym miesiącu więcej osób dokona poważniejszych zakupów.

Opracował
Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy w ciągu ostatnich 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego kupił(a) coś, czego cena za sztukę wynosiła co najmniej 200 złotych? (%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	22	78	1064
Płeć			
Mężczyźni	25	75	505
Kobiety	20	80	559
Wiek			
18-24 lat	22	78	152
25-34	27	73	187
35-44	25	75	219
45-54	21	79	199
55-64	22	78	135
65 lat i więcej	15	85	172
Miejsce zamieszkania			
Wieś	15	85	392
Miasto do 20 tys.	28	72	128
20 - 100 tys.	24	76	223
101 - 500 tys.	25	75	196
501 tys.i więcej mieszk.	31	69	125
Wykształcenie			
Podstawowe	13	87	325
Zasadnicze zawodowe	19	81	309
Średnie	26	74	343
Wyższe	51	49	87
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier.,inteligencja	53	47	66
Prac.umysł.niż.szczebla	27	73	102
Pracownicy fiz.- umysł.	30	70	97
Robotnicy wykwalifikowani	16	84	104
Robotnicy niewykwalifik.	18	82	52
Rolnicy	9	91	53
Pracujący na własny rach.	41	59	43
Bierni zawodowo			
Renciści	17	83	130
Emeryci	18	82	212
Uczniowie i studenci	21	79	72
Bezrobotni	19	81	87
Gospodynie domowe i inni	10	90	46
Pracuje w:			
sferze budżetowej	30	70	98
sekt. państw.,publicznym	17	83	132
sp. własc. pryw. i państwa	31	69	79
sekt. pryw. poza rolnict.	35	65	191
prywatnym gośp. rolnym	12	88	60
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	7	93	225
276 - 399	14	86	156
400 - 549	20	80	214
550 - 799	29	71	139
Powyżej 799 zł	49	51	111
Ocena własnych war. mater.			
Złe	9	91	375
Średnie	23	77	457
Dobre	42	58	232
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	20	80	64
Raz w tygodniu	21	79	592
Kilka razy w miesiącu	20	80	157
Kilka razy w roku	27	73	163
W ogóle nie uczestniczy	29	71	88
Poglądy polityczne			
Lewica	25	75	262
Centrum	19	81	288
Prawica	32	68	255
Trudno powiedzieć	15	85	259

Tabela 2. Czy przypuszcza Pan(i), że w ciągu nadchodzących 30 dni Pan(i) lub ktoś z Pana(i) rodziny dokona zakupu czegoś, co kosztuje co najmniej 200 zł za sztukę?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	66	7	1062
Płeć				
Mężczyźni	31	63	7	503
Kobiety	24	69	7	558
Wiek				
18-24 lat	34	50	17	152
25-34	36	57	7	187
35-44	33	62	4	218
45-54	27	69	4	199
55-64	18	77	5	135
65 lat i więcej	13	81	6	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	66	10	391
Miasto do 20 tys.	27	71	2	128
20 - 100 tys.	28	69	4	223
101 - 500 tys.	27	63	9	195
501 tys.i więcej mieszk.	38	59	4	125
Wykształcenie				
Podstawowe	13	77	9	325
Zasadnicze zawodowe	27	65	8	307
Średnie	34	61	5	343
Wyższe	53	43	4	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	49	48	3	66
Prac. umysł. niż. szczebla	41	54	5	102
Pracownicy fiz.- umysł.	41	53	6	97
Robotnicy wykwalifikowani	30	67	3	103
Robotnicy niewykwalifik.	28	68	4	52
Rolnicy	25	66	9	53
Pracujący na własny rach.	53	40	6	43
Bierni zawodowo				
Renciści	17	76	7	130
Emeryci	16	78	6	212
Uczniowie i studenci	31	51	18	72
Bezrobotni	11	80	10	87
Gospodynie domowe i inni	17	74	9	45
Pracuje w:				
sferze budżetowej	35	59	5	98
sekt. państw., publicznym	30	68	2	130
sp. własc. pryw. i państwa	45	52	2	79
sekt. pryw. poza rolnict.	43	50	7	191
prywatnym gosp. rolnym	26	62	11	60
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	15	78	6	225
276 - 399	23	73	4	155
400 - 549	28	68	5	213
550 - 799	29	65	5	139
Powyżej 799 zł	57	39	4	111
Ocena własnych war. mater.				
Złe	13	82	5	375
Średnie	26	67	8	454
Dobre	54	38	8	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	17	74	10	64
Raz w tygodniu	27	66	7	590
Kilka razy w miesiącu	29	64	7	157
Kilka razy w roku	30	63	7	163
W ogóle nie uczestniczy	32	65	3	88
Poglądy polityczne				
Lewica	29	69	2	261
Centrum	30	65	6	288
Prawica	35	58	7	254
Trudno powiedzieć	15	72	13	259